contained in them. **-कः** A follower of Tantra doctrines; तान्त्रिकाः परिचर्यायां केवलस्य श्रियः पतेः। अङ्गोपाङ्गायुधाकल्पं कल्पयन्ति यथा च यैः॥ Bhāg. 12. 11. 2.

ताप, तापन &c. See under तप्.

तापत्यः An epithet of Kuru; also of Arjuna; सोऽहं त्वयेह विजितः संख्ये तापत्यवर्धन Mb. 1. 170. 70.

तापस *a.* (**-सी** *f.*) 1 Relating to religious penance or to an ascetic; तापसेष्वेव विप्रेषु यात्रिकं भैक्ष्यमाहरेत् Ms.6.27. -2 Devout.**-सः** (**-सी** *f.*) A hermit, devotee, an ascetic. **-Comp.** **-इष्टा, -प्रिया** a grape. **-तरुः, द्रुमः** the tree of ascetics, also called इङ्गुदी.

तापसकः (= कुतापसः) The wretch of an ascetic; अयं तापसकान् ध्वंसः Bk. 4. 36.

तापस्यम् Asceticism; तापस्ये मे मनस्तात वर्तते कुरुनन्दन Mb. 15. 3. 56.

तापिच्छः The Tamāla tree or its flower (*-n.*); प्रफुल्लतापिच्छनिभैरभीषुभिः Śi. 1. 22; व्योम्नस्तापिच्छगुच्छावलिभिरिव तमोवल्लरीभिर्व्रियन्ते Māl. 5. 6 (तापिञ्ज used in the same sense).

तापीजम् Sulphuret of iron.

तापी 1 N. of the river Taptī, which joins the sea near Surat. -2 The river Yamunā.

तामः [तम्-करणे घञ्] 1 An object of terror. -2 A fault, defect. -3 Anxiety, distress. -4 Desire. -5 Exhaustion, fatigue.

तामरम् 1 Water. -2 Clarified butter.

तामरसम् [तामरे जले सरित सस् ड Tv.] 1 The red lotus; पङ्कात्तामरसम् Pt. 1. 94; R. 6. 37; 9. 12, 37; लीलातामरसाहतोऽन्यवनितानिःशङ्कदष्टाधरः Amaru. 72, 88. -2 Gold. -3 Copper. **-सी** A lotus-pond.

तामस *a.* (**-सी** *f.*) [तमोऽस्त्यस्य अण्] 1 Dark, consisting of darkness; व्यतिकर इव भीमस्तामसो वैद्युतश्च Māl. 9. 52; U. 5. 12. -2 Affected by or relating to तमस् or the quality of darkness (the third of the three qualities of nature); ये चैव सात्त्विका भावा राजसास्तामसाश्च ये Bg. 7. 12; 17. 2; M. 1. 1; Ms. 12. 33-34. -3 Ignorant. -4 Vicious. **-सः** 1 A malignant person, an incendiary, a villain. -2 A snake. -3 An owl. -4 N. of a son of Rāhu. -5 A kind of horse possessing the quality of तमस्; सात्त्विका राजसाश्चेति तामसाश्चेति ते हयाः Yuktikalpataru. -6 The 4th Manu; चतुर्थ उत्तमभ्राता मनुर्नाम्ना च तामसः Bhāg. 8. 1. 27. **-सम्** Darkness. **-सी** 1 Night, a dark night. -2 Sleep. -3 An epithet of Durgā. **-Comp.** **-लीना** (in Sāṅ. phil.) One of the forms of dissatisfaction.

तामसिक *a.* (**-की** *f.*) [तमसा निर्वृत्तं ठञ्] 1 Dark. -2 Belonging to, derived from, or connected with तमस्.

तामिस्रः 1 A division of hell; Ms. 4. 88; Bhāg. 3. 12. 2. -2 The dark fortnight of a month. -3 Hatred. -4 Anger; तामिस्रं क्रोध उच्यते Mb. 12. 313. 25. -5 A demon, Rākṣasa (going about in the dark). -6 (Phil.) Dislike; तामिस्रोऽष्टादशधा Sāṅ. K. 48.

तामिः, -मी Restraining the breath until exhaustion is produced; Kauś. 88.

ताम्बूलम् 1 The areca-nut. -2 The leaf of piper-betel, which together with the areca-nut, catechu, chunam, and spices is usually chewed after meals; ताम्बूलभृतगल्लोऽयं भल्लं जल्पति मानुषः K. P. 7; रागो न स्खलितस्तवाधरपुटे ताम्बूलसंवर्धितः Ś. Til. 7. **-Comp.** **-अधिकारः** the office of carrying the betel-box; Pt. 1. **-करङ्कः, -पेटिका** a betel-box (Mar. पानदान, पानपुडा); आकृष्य ताम्बूलकरङ्कमध्यात्कर्पूरदानं विदधे बहुभ्यः Vikr. 9. 82. °वाह, °हिनी see next word. **-दः, -धरः, -वाहकः** a servant attached to men of rank to carry the betel-box and to provide them with ताम्बूल whenever necessary. **-वल्ली** the betel-plant; ताम्बूलवल्लीपरिणद्धपूगाः R. 6. 64.

ताम्बूलिकः A seller of betel.

ताम्बूलिन् *a.* Relating to betel. *-m.* A servant who prepares the Tāmbūla and gives it to his master when wanted.

ताम्बूली The betel-plant; ताम्बूलीनां दलैस्तत्र रचितापानभूमयः R. 4. 42; Māl. 6. 19.

ताम्र *a.* [तम्-रक् दीर्घः Uṇ. 2. 16] 1 Made of copper. -2 Of a coppery red colour, red; ततोऽनुकुर्याद्विशदस्य तस्यास्ताम्रौष्ठपर्यस्तरुचः स्मितस्य Ku. 1. 44; उदेति सविता ताम्रस्ताम्र एवास्तमेति च Subhāṣ. **-म्रः** A kind of leprosy with red spots. **-म्रम्** 1 Copper. -2 A dark or coppery red. -3 A coppery receptacle; ताम्रलोहैः परिवृता निधयो ये चतुःशताः Mb. 2. 61. 29. **-म्री** A copper pot having a small hole at the botton used in measuring time by placing it in a water-vessel. **-Comp.** **-अक्षः** 1 a crow. -2 the (Indian) cuckoo. **-अर्धः** bell-metal. **-अश्मन्** *m.* a kind of iewel (पद्मराग); ताम्राश्मरश्मिच्छुरितैर्नखाग्रैः Śi. 3. 7. **-आभम्** red sandal (रक्तचन्दन). **-उपजीविन्** *m.* a coppersmith. **-ओष्ठः** (forming ताम्रोष्ठ or ताम्रौष्ठ) a red or cherry lip; Ku. 1. 44. **-कारः, -कुट्टः** a brazier, coppersmith. **-कृमिः** 1 a kind of red insect (इन्द्रगोप). -2 the lady bird. -3 cochineal. **-गर्भम्** sulphate of copper. **-चूडः** a cock; संध्याचूडैरनिबिडतमस्ताम्रचूडैरुड्डनि। प्रासूयन्त स्फुटमधिवियद्भाण्डमण्डानि यानि॥ Rām. Ch. 6. 96; 7. 56. **-चडकः** a particular position of the hand. **-त्रपुजम्** brass. **-द्रुः** the red sandalwood. **-द्वीपः** the island of Ceylon; Divyāvadāna. 36. **-धातुः** 1 red chalk. -2 Copper; Rām. 3. **-पट्टः, -पत्रम्** a copper-plate on which grants of land were frequently inscribed; पटे वा ताम्रपट्टे वा स्वमुद्रोपरिचिह्नितम्। अभिलेख्यात्मनो वंश्यानात्मानं च महीपतिः॥ Y. 1. 319. **-पर्णी** N. of a river rising in Malaya, celebrated for its pearls; R. 4. 50. Hence ताम्रपर्णिक (= obtained in the same river); Kau. A. 2. 11. **-पलः** Alangium Hexapetalum; दद्यात्ताम्रपलं वापि अभावे सर्वकर्मणः Yuktikalpataru. **-पल्लवः** the Aśoka